

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

A nyugdíjrendszer átalakítása

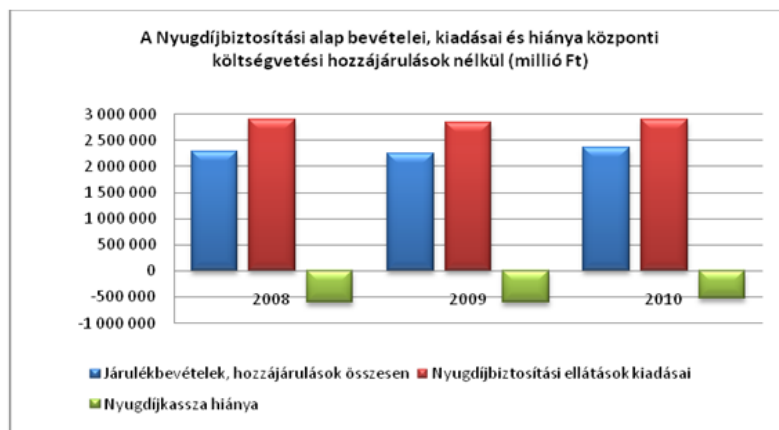
Fókusz

A Nyugdíjbiztosítási Alap az utóbbi néhány évben 600-700 milliárd forint körüli költségvetési hozzájárulást kívánt, sőt, 2011-ben az állami nyugdíjrendszer már 800 milliárd forintos hiánnyal zárt volna az Orbán-kormány 2010-es intézkedései nélkül. Nemzetközi összevetésben is magasak a nyugdíjkiadások Magyarországon, és a romló demográfiai mutatók következtében egyre súlyosabbá válhat a probléma. A helyzet megoldása érdekében két területre fókuszál a kormány: a foglalkoztatottság növelésére és a népességfogyás megállítására.

Háttér

A 2010-es évek fordulójára kialakult nyugdíjrendszer változatlan szerkezetben, az alkalmazott konstrukciók és szabályrendszer mellett már rövidtávon sem finanszírozható, középtávon gyakorlatilag már csak közadók kivetésével illetve központi forrásokból tartható fenn.

Az eddigi gyakorlat szerint a nyugdíjkasszát mintegy 600-700 milliárd forinttal kellett kipótolni az adófizetői pénzekből vagy külföldi hitelekkel, mert a befizetett járulékok nem fedezték a nyugdíjkiadásokat.

1. ábra

Forrás: ONYF

A 2011-es költségvetésben valamivel több, mint 3050 milliárd forint feletti nyugdíjkifizetésekkel szemben az állami nyugdíjkassza bevételei csak mintegy 2260 milliárd forintot értek volna el a magánnyugdíjpénztári befizetésekhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló 2010. évi CI. törvény rendelkezései nélkül, ezzel **2011-ben az állami nyugdíjrendszer már 800 milliárd forintos hiánnyal zárt volna**, ami a hatályos jogszabály szerint nem állhat fenn.

Nemzetközi összehasonlításban Magyarországon **a nyugdíjkiadások szintje a GDP arányában magas és folyamatosan növekvő**. Többet költünk szociális kiadásokra (nyugdíjra, szociális ellátásokra és családtámogatásra, munkanélküli ellátásokra), mint a többi visegrádi ország. A nyugdíj- és a családtámogatás az eltérés több mint felét megmagyarázza. A nyugdíjakat és egyéb szociális jellegű kiadásokat érintő, tartós hatású intézkedések következtében a 2009-2010-től a többi visegrádi országgal szemben megfigyelhető különbség várhatóan csökken.

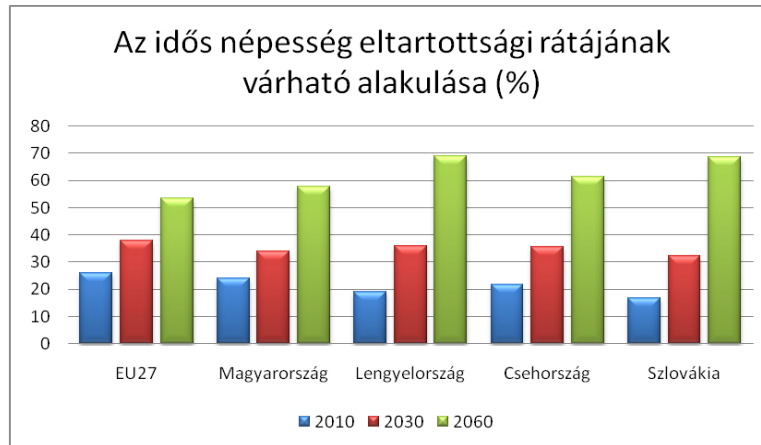
„Sarokkövek”

Demográfiai helyzet

A nyugdíjrendszer elé jelentős kihívásokat állít a népesség elöregedése, amely nem csupán Magyarországra jellemző, hanem az EU-n belül és a fejlett országok többségében is érvényesülő folyamat.

Magyarországon és az EU 27 országaiban folyamatosan növekedett 2000 és 2008 között a 65 éven felüliek aránya a teljes népességben belül. Nálunk 9 év alatt a 2000. évi 15 %-os szintről 2009-re 16,4%-ra nőtt ez az arány, amely mindeközben folyamatosan meghaladta a visegrádi országok értékeit.

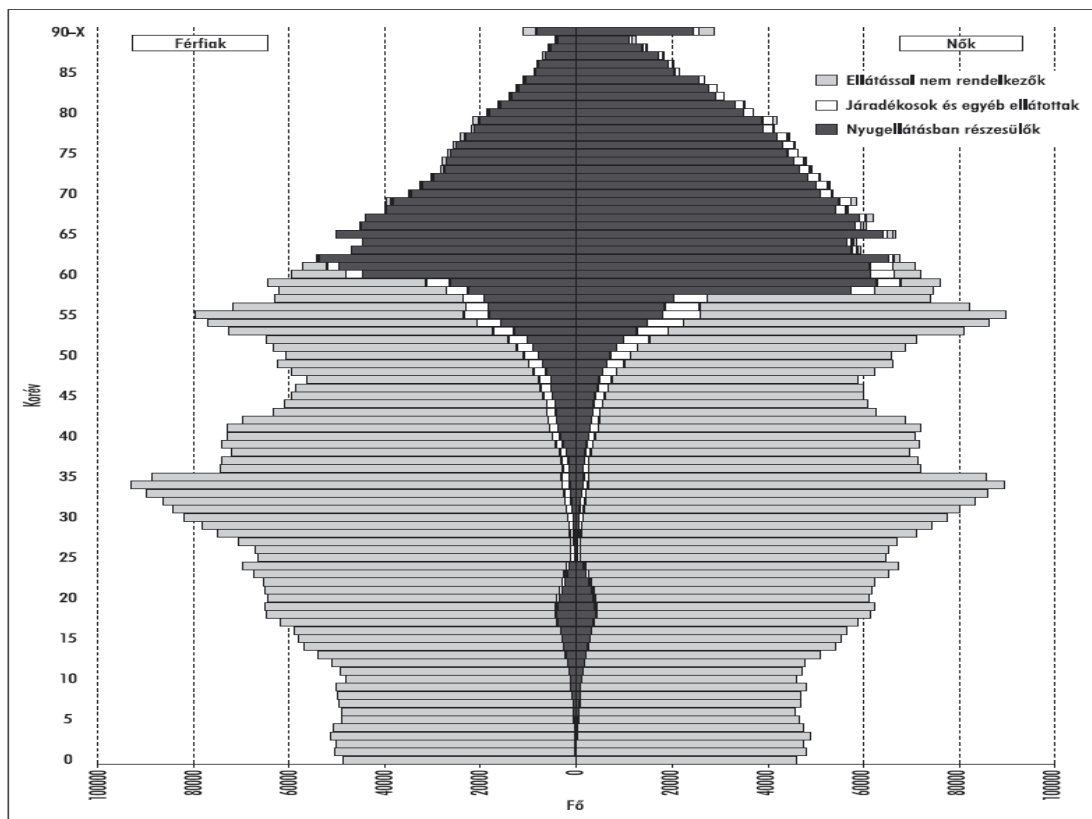
Magyarországon a nyugdírendszer hosszútávú fenntarthatósága szempontjából különösen fontos, időskorú eltartottsági ráta a 2010. évi 24,2%-os értékről 2060-ra 57,6%-ra fog nőni. Hasonló tendenciák figyelhetők meg a többi visegrádi országban és az Európai Unió jelenlegi tagállamainak átlagában is.

2. ábra

Forrás: Eurostat

A demográfiai mutatók alakulása mellett tovább nehezíti a hazai nyugdírendszer fenntarthatóságát, hogy jelenleg a különböző szociális elemek túlzott jelenléte miatt **a népesség nagy aránya részesül a törvényes nyugdíjkorhatár alatt is nyugdíjellátásban**, amit az alábbi korfa szemléltet 2010. januári adatok alapján:

3. ábra

Forrás: ONYF Statisztikai Évkönyv 2009

Eddig megtett kormányzati intézkedések

Az állami nyugdíjrendszer rövid- és középtávú finanszírozhatósága érdekében **megszüntetésre került az állami nyugdíjalap hiánya**. Ennek fenntartására a 2010. és a 2011. évi költségvetésben a kötelező magán-nyugdíjpénztári befizetések állami nyugdíjalapba irányítása (2010. évi CI. törvény), valamint a kötelező magán-nyugdíjpénztári rendszerből az állami rendszerbe átlépők vagyónának felhasználása nyújt fedezetet. Utóbbi forrásból 2011-ben 434 milliárd forint kerül felhasználásra az állami nyugdíjrendszer hiányának megszüntetésére.

Megszüntetésre került a második pillér kötelező jellege, a kötelező magán-nyugdíjpénztári tagság, és lehetővé vált a szabad nyugdíjrendszer választás (2010. évi C. törvény). **Ez a lépés nem csupán a nyugdíjrendszer átalakítása miatt volt fontos, hanem így a nyugdíjreform rövid- és hosszú távon is mérsékli az – ország legnagyobb problémájának tekinthető – adósságállományt. A nyugdíjpénztárakból visszalépők vagyona jelentősen csökkenti az államadósság-rátát.** Ennek nagyjából a fele azonnal csökkenti a bruttó adósságot, hiszen a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alapba kerülő állampapírok bevonásra kerülnek. Ezen kívül a visszalépők munkavállalói járulékokkal tartósan hozzájárulnak az államháztartás stabilizálódásához.

Az ország nyugdíjrendszerének fenntarthatósága túlnyomó részben két alapvető tényezőtől függ:

- a foglalkoztatottság hosszú távú szintjétől,
- a demográfiai helyzettől (mortalitás, várható életkor, születési ráta, stb.)

A foglalkoztatottság növelése és a népességfogyás megállítása érdekében már eddig is számos lépést tett a kormány. Ezek a következők:

A foglalkoztatottság növelése érdekében csökkentek a legnagyobb foglalkoztató szféra, a kis- és középvállalatok terhei az ún. „kis adók” eltörlésével, a társasági adó 19 %-ról 10 %-ra csökkentésével, a túlzott adminisztratív terhek racionalizálásával, az EU-s támogatások felhasználásának átrendezésével az Új Széchenyi Terv keretében.

Az egyik legfontosabb eleme a foglalkoztatás-ösztönző gazdaságpolitikának a személyi jövedelemadó rendszerének átalakítása. Mind a foglalkoztatás növelését, mind a demográfiai helyzet javulását célozza a személyi jövedelemadó rendszerébe épített, 2011. január 1-től hatályos családi adókedvezmény-rendszer.

A demográfiai helyzet javulását, a gyermekvállalást igyekszik továbbá ösztönözni a részmunkaidős foglalkoztatás elősegítése, a napközbeni gyermekellátás kibővítése, és a gyermeket vállaló családok fokozott állami támogatása.

Összegzés

A szociális kiadásoknak az állami kiadásokon belüli jelentékeny arányából következően megállapítható, hogy már viszonylag kis reformok is jelentősen befolyásolhatják az államháztartási folyamatokat. A nyugdíjrendszer fenntarthatóvá tétele és ezzel együtt az államadósság csökkentése érdekében már eddig is számos intézkedést hozott a kormány, de Magyarország megújulása érdekében ez a terület további reformra szorul.

Budapest, 2011. február 23.

Nemzetgazdasági Minisztérium